

Maria Huhmarniemi & Timo Jokela

Ympäristötaidetta matkailualueille askel askeleelta

Tämä toimintamalli antaa matkailuyrittäjälle suuntaviivoja ympäristötaiteen käytön lisäämiseen. Toimintamallia sovelletaan eri tavoin riippuen hankkeen mittakaavasta.

Taideohjelman suunnittelu

Taideohjelmalla tarkoitetaan tässä yhteydessä suunnitelmaa, jossa kuvataan ympäristötaiteen tarkoitukset, ja jonka avulla voidaan määritellä toimintatavat ja valita taiteilijat. Taideohjelman laatimisessa tarvitaan taidealan asiantuntemusta ja matkailuyrityksen strategian ja liiketoiminnan ymmärtämistä. Yritys voi palkata taideohjelman suunnittelijaksi taidealan osaajan kuraattoriksi tai taidekonsultiksi ja tehdä yhteistyötä taiteilijajärjestöjen kanssa. Taideohjelmassa määritellään ainakin seuraavat asiat:

- Kohderyhmä: Kohdennetaanko taide esimerkiksi luonto-, kulttuuri-, elämys- tai taidematkailuun?
- Teosten mahdolliset tarkoitukset ja teemat: Halutaanko taiteella kertoa

tarinoita, lisätä viihtyisyyttä tai luoda elämyksellisyyttä? Tuleeko teosten käsitellä jotakin tiettyä teemaa ja aihetta? Integroituuko taide muuhun arkkitehtuuriin ja maisemasuunnitteluun? Halutaanko ympäristöön soveltavaa taidetta eli esimerkiksi valaisimia, näkösuojia, maisemointeja ja niin edelleen.

- Taiteilijahaun maantieteellinen ja kulttuurinen rajaus: Esimerkiksi Lapissa voidaan haluta käyttää paikallisia, lappilaisia tai pohjoismaalaisia taiteilijoita. Myös Barentsin tai laajemmin arktisen alueen taide voi toimia lisäarvoa tuottavana profiilina, kuten myös keskittyminen saamelais-taiteeseen.
- Taiteilijoiden tehtävän määrittely: Etsitäänkö taiteilijoita käsityöläisiksi, nykytaiteellisten teosten suunnittelijoiksi ja toteuttajiksi, suunnittelutiimien jäseniksi tai taideperustaisten ohjelmapalvelujen suunnittelijoiksi?

- Toimintatavan määrittely: Toimintatapana voi olla esimerkiksi taiteilijaresidensi, taidetapahtuma, paikkasidonnaisen taiteen suunnittelu, yhteisöllinen tapahtuma esimerkiksi kyläyhteisön kanssa tai teossuunnitelman ja -toteutuksen tilaaminen taiteilijalta.
- Yhteistyötahojen hakeminen: Tarvitaanko projektiin yhteistyötä esimerkiksi taiteilijajärjestöjen ja oppilaitosten kanssa? Taiteilijajärjestöt edistävät taiteilijoiden työllistymistä ja voivat siten olla kiinnostuneita yhteistyöstä matkailualan yrittäjien kanssa. Oppilaitokset puolestaan pyrkivät tarjoamaan opiskelijoille työelämäkontakteja ja työharjoittelupaikkoja. Lapin yliopisto pyrkii tekemään uusia avauksia taiteen ja matkailututkimuksen alalle yhteistyössä yrittäjien kanssa.
- Leader-tuet esimerkiksi investointeihin ja rakennushankkeisiin sekä muut mahdolliset alueelliset elinkeinojen kehittämiseen tarkoitettut tukijärjestelmät
- Opetus ja kulttuuriministeriön tuki kulttuurimatkailun kehittämiseksi
- AVEK:n Creademo-tuet uusien taideperustaisten palvelujen pilotointiin ja konseptointiin
- Taiteen ja kulttuurin edistämiseen tarkoitettut tuet rahastoilta ja säätiöiltä: esimerkiksi Pohjoismaiden kulttuurirahasto ja Suomen kulttuurirahasto
- EU-rahoitukset ja kansainväliset rahoitukset ovat mahdollisia silloin, kun kyseessä on laaja yhteistyöhanke, joka liittyy elinkeinojen kehittämiseen. Nämä rahoitukset edellyttävät verkostoitumista muiden yhteistyötahojen kanssa.

Rahoitussuunnittelu

Matkailuyritys voi rahoittaa taideohjelmansa itse, jolloin toimintatavoissa ei tarvitse huomioida rahoittajien reunaehtoja eikä työaikaä käyttöä rahoitushakuun ja -raportointiin. Mikäli ulkopuolista rahoitusta kuitenkin tarvitaan, voi rahoitusta hakea muun muassa seuraavilta tahoilta:

Taiteilijahaku, -valinta ja palkkaus

Taiteilijoita voidaan hakea joko kutsumenettelyllä, avoimella haulla tai taidekilpailulla. Kun taiteilija kutsutaan tehtävään, on aluksi kartoitettava mahdolliset taiteilijat. Suomessa apuna toimivat taiteilijajärjestöjen verkkosivustot, kuten Lapin taiteilijaseuran verkkogalleria (www.gallerianapa.fi),

Ympäristötaiteen säätiön taidepankki (<http://taiderakentamisessa.fi/loyda-taiteilijateos/taidepankki>) sekä suomalaisia ympäristötaiteilijoita esittelevä sivusto environmentalart.net.

On mahdollista julkaista taiteilijahaku, jossa pyydetään taiteilijoita lähettämään joko teosehdotuksia tai portfolioihin perustuvia hakemuksia. Taiteilijahaussa määritellään taiteilijahaun avoimuus (kuten maantieteellinen raja), taiteilijan tehtävä sekä korvaus- ja palkkioperusteet. Tässä yhteydessä on määriteltävä myös työn korvaustapa taiteilijalle: onko kyseessä ostopalvelu, teoksen ostaminen vai työsopimus taiteilijan kanssa.

Taidekilpailu on hyvä tapa saada kohteelle myönteistä näkyvyyttä ja julkisuutta jo hankkeen alkuvaiheessa. Taidekilpailu voi olla avoin tai kutsumenettely. Taidekilpailussa voidaan menetellä siten, että kahdelta tai useammalta taiteilijalta tai suunnittelutoimistolta pyydetään samanaikaisesti ehdotusta samasta suunnittelukohteesta. Taidekilpailuihin osallistumista rajoittaa sen tyypillinen palkattomuus, mutta taidekilpailu on mahdollista toteuttaa myös siten, että osallistumisesta maksetaan korvaus. Taidekilpailun laadukas tuomarointi edellyttää taidealan osaajan ammattitaitoa.

Osallistava suunnittelu ja -yhteissuunnittelu

Muotoilualalla on asiantuntemusta käyttäjälähtöisestä suunnittelusta. Se tarkoittaa erilaisia menetelmiä, jolla käyttäjiltä kootaan tietoa suun-

nittelukohteen tarpeista ja osallistutetaan käyttäjiä suunnitteluprosessiin. Käyttäjälähtöinen suunnittelu on otettu käyttöön myös taideoilla, ja se on usein tarpeellista ympäristötaiteessa. Taiteessa yhteissuunnittelu liittyy erityisesti yhteisötaiteen menetelmiin. Yhteisötaiteessa taiteilija pyrkii kuuntelemaan yhteisön jäseniä ja välittämään heidän arvoja, symboleita ja symbolista ääntä teossuunnitelmaan. Teosta tilaavan matkailuyrittäjän on linjattava, haluaako hän suunnitteluprosessin olevan käyttäjiä tai paikallisyhteisöä osallistava. Suunnittelussa taiteilija on yleensä vuorovaikutuksessa myös teoksen tilaajan kanssa.

Teoksen suunnittelun ja toteuttamisen työvaiheet taiteilijan työssä

Teoksen tilaaja voi edellyttää taiteilijalta erilaisia suunnittelun osa-alueita ja suunnitelmien esittämisen menetelmiä. Pysyvän ja mittakaavaltaan ison teoksen suunnittelussa on seuraavia vaiheita, joita käytetään tarpeen mukaan pienemmissä hankkeissa.

- Paikankartoitus: teoksen sijaintipaikan fyysisen, kokemuksellisen ja tarinnallisen tason analysointi erilaisilla menetelmillä
- Teoksen aiheamaailman taustatutkimus
- Ideointi, luonnostelu ja konseptointi piirtämällä, erilaisilla kolmiulotteisen työskentelyn välineillä ja kirjottamalla

- Mahdollinen pienoismallin tekeminen
- Havainnekuvien laatiminen teoksesta sijaintipaikassaan, mielellään eri vuodenaikoina
- Kustannusarvion laatiminen

Kohti teoksen toteutusta

Mikäli teokselle tarvitaan rakennuslupa, teokselle on tilattava työpiirustukset. Yrittäjän on sovittava taiteilijan kanssa, onko työpiirustusten teettäminen ja lupaprosessin hoitaminen yrittäjän vai taiteilijan tehtävä.

Mikäli teoksen suunnittelu johtaa teoksen tilaamiseen taiteilijalta, taiteilija ja yrittäjä tekevät sopimuksen teoksen toteuttamisen tavasta ja kustannuksista.

Huolto- ja kunnossapitosuunnitelma

Ympäristötaiteen tilausteoksen sopimukseen sisältyy usein vaatimus huoltokirjan tai ohjeen tekemisestä teoksen omistajalle. Kyseessä on ohjeistus, jossa taiteilija kuvaa teoksensa materiaalit sekä niiden huollon tarpeet. Ohjeistus annetaan viimeistään teoksen valmistuessa mutta huoltotarpeista on syytä keskustelua jo teossuunnittelun yhteydessä. Huoltokirjan sisältö riippuu teoksen materiaaleista, sijainnista, koosta ja suunnitellusta käyttäytymisestä. Lapissa huomioitavaa on muun muassa lumikuorma talvella.

Markkinointisuunnittelu

Ympäristötaidetta voi hyödyntää monin tavoin matkailuyrityksen markkinoinnissa. Esimerkiksi yrityksen kotisivuilla voidaan esitellä taiteilijat ja taideteokset, mikä kiinnostaa erityisesti taide-matkailijoita. Jos taiteilijoina on käytetty tunnettuja taiteilijoita, he toimivat myös markkinoinnin vetonaulana. Toisaalta ympäristötaideteos voidaan nostaa esiin myös matkailukohteessa myytävissä oheistuotteissa.

Palvelusuunnittelu

On tarkoituksenmukaista hyödyntää ympäristötaidetta matkailuyrityksen ohjelmapalveluissa. Keveimmillään teoksiin liittyvät nimikyltit, teoskartta ja mobiilisovellus (esimerkiksi www.artlocator.fi). Ohjatut kävelykierrokset oppaan kanssa on yksi mahdollinen palvelu. Kävely ympäristötaidemetsässä voi sisältää esimerkiksi hyvinvointimatkailuun myytäviä palveluja, jotka sisältävät esimerkiksi nuotiolla istumista, hiljaisuuden kuuntelua, tarinointia, tarjoilua ja niin edelleen. Ohjelmapalveluun voi liittyä myös taiteilijan tai käsityöläisen tekemiä työnäytteitä tai työpaja, jossa matkailijat saavat itse tehdä matkamuiستonsa. Osa teoksista voi olla yleisön kanssa interaktiivisia siten, että ne johdattavat katsojan esimerkiksi keholliseen vuorovaikutukseen teoksen ja sen ympäristön kanssa.

Hankkeessa työskennelleet taiteilijat

Kuvanveistäjä **Risto Immonen** (s. 1948) toteuttaa teoksiaan muun muassa taontatekniikalla pajassaan Muurolassa Rovaniemellä. Hän muotoilee kuumana hehkuvan metallin veistokseksi alanimellä vasaralla takoen. Taonta luo teoksille samalla sekä struktuurin että tekstuurin. Päämateriaalit Immosella ovat rauta, ruostumaton teräs sekä kupari. Hän käyttää myös erilaisia puumateriaaleja. Abstraktit muodot ja aiheet kertovat elämästä, ilmiöistä, ajankohtaisista ilmiöistä ja ongelmista. Kansallinen kulttuuri, kirjallisuus ja muodot itsessään ovat läsnä veistoksissa.

Immonen on osallistunut lukuisiin yksityis- ja yhteisnäyttelyihin eri puolilla maailmaa. Hän on työskennellyt vuosin ajan Kakslauttanen Arctic Resort -yrityksessä taiteilijana ja toiminut myös taidekonsultin roolissa.

Jyväskyläläislähtöinen **Katri Konttinen** (s. 1988) on koulutukseltaan muotoilija ja taiteen maisteri. Hän valmistui Lapin yliopistosta Soveltavan kuvataiteen maisteriohjelmasta vuonna 2014 ja on sen jälkeen työskennellyt erilaisissa taide- ja kulttuurihankkeissa Suomessa ja ulkomailla. Taiteilijana ja suunnittelijana työskentely projekteissa on vahvistanut Konttisen ammatillista osaamista. Konttista kiinnostaa työskentely soveltavan taiteen kentällä ympäristö- ja yhteisötaiteen sekä muotoilun parissa. Näissä yhdistyy työskentely ympäristön ja ihmisten kanssa. Konttinen on toiminut myös media-assistenttina ja tehnyt yksittäisiä kuvauskeikkoja sekä kuvituksia.

Konttinen on tällä hetkellä jatko-opiskelijana Lapin yliopistossa. Häntä kiinnostaa tutkimuksellisesti juuri soveltava taide sekä sen soveltaminen pohjoisen matkailuympäristöissä.

Kuva: Marko Junttila / Ranuan eläinpuisto.

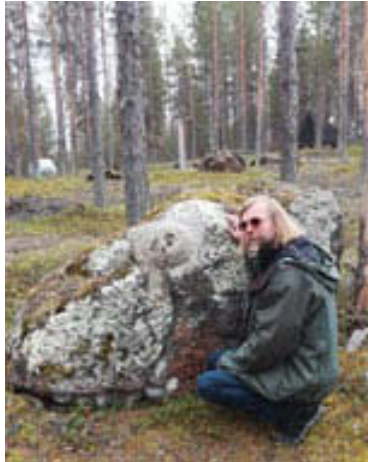
Maija Kovari on koulutukseltaan sekä arkkitehti että kuvataiteilija. Arkkitehtina hän on erikoistunut julkisen tilan suunnitteluun ja kuvataiteilijana kuvanveistoon ja tilalliseen ilmaisuun. Uransa alussa hän työskenteli rinnakkain julkisen tilan suunnittelualalla ja galleriavetoisessa taide-maailmassa. Sen jälkeen hän on keskittynyt näiden alojen välisyyteen eli julkiseen kaupunkitilaan sijoittuvaan taiteeseen. Tällä hetkellä hän johtaa Public Art Agency Finland -yritystä, joka keskittyy auttamaan suomalaisia kuntia taiteen ja arkkitehtuurin sekä julkisen tilan suunnittelun yhdistämisessä. Konsulttityön rinnalla Kovari tekee tutkimustyötä ja luennoi taide- ja suunnittelualojen yhteistyöstä. Hän pitää edelleen myös näyttelyitä ja tekee julkisia teoksia.

Tuuli Seppälä (s.1981) on koulutukseltaan lavastaja. Valmistuttuaan taiteen maisteriksi vuonna 2007 hän on toiminut freelancerina. Perinteisen lavastamisen lisäksi Seppälä on tehnyt alaa sivuavia opetustöitä, julkisia seinämaalauksia ja kirjojen kuvituksia sekä pitänyt taidenäyttelyitä. Hän on toiminut Teatterimuseon näyttelysuunnittelussa asiantuntijana ja ollut mukana tutkimusprojektissa, joka yhdisti muun muassa kaupunkitutkimusta, palvelumuotoilua ja lavastustaidetta. Ammatillisesti Seppälää kiinnostavat lavastuksen reuna-alueet, kuten ympäristötaiteen ja lavastuksen kohtaaminen. Seppälä on jatko-opiskelijana Aalto yliopistossa, missä hän tekee tutkimusta harrastajateatterin lavastamisesta.

Ympäristö- ja yhteisötaiteilijoita sekä julkisen taiteen tekijöitä Lapissa

Kuvanveistäjiä ja ympäristötaiteilijoita

Tom Engblom (s. 1963) on tehnyt kahdenkymmenen vuoden ajan teoksia asetelman perinteestä. Hänen teoksensa on visuaalisia leikkejä, joiden lähtökohtana ovat tutut esineet, jotka saavat uusia ja arvaamattomia sisältöjä. Engblom on esittänyt installaatioitaan lukuisissa näyttelyissä ja pitänyt yksityisnäyttelyitä gallerioissa ja taidemuseoissa. Ympäristötaidetta hän on tehnyt muun muassa Oranki Art -tapahtumassa. Engblom työskentelee plastisen sommittelun lehtorina Lapin yliopistossa.

Kuva: Heli Vepsäläinen

Maria Huhmarniemi (s. 1977) työskentelee ympäristö- ja installaatiotaiteilijana käsitellen pohjoiseen liittyviä kysymyksiä, kulttuurien vuorovaikutusta ja ympäristöasioita, kuten ihmisen ja luonnon suhdetta. Hänet on kutsuttu taiteilijaksi ympäristötai-detapahtumiin useisiin maihin. Hän käyttää teoksissaan sekä luonnonmateriaaleja että käsityötekniikoita. Hän koordinoi ja kuratoi Art Äkäslompolo -ympäristö- ja yhteisötai-detapahtumaa kuvataiteilija Satu Kalliokuusen kanssa. Huhmarniemi työskentelee Lapin yliopistossa yliopistonlehtorina opettaen muun muassa ympäristö- ja yhteisötaidetta ja soveltavaa kuvataidetta. Vuodesta 2012 hän on ollut Lapin taiteilijaseuran puheenjohtaja. Huhmarniemi asuu osa-aikaisesti Rovaniemellä ja Muodoslompolon kylässä Pajalan kunnassa.

Kuva: Juha Åman

Pekka ja Teija Isorättyä (molemmat s. 1980) ovat Tornioista kotoisin oleva kuvanveistäjäpariskunta. He jakavat taiteellisen luomisen prosessin kokonaisvaltaisesti. Taiteilijapari työskentelee monilla medioilla, mutta heidän tunnetuimmat työnsä ovat interaktiivisia veistoksia, jotka yhdistelevät robotiikkaa sekä orgaanisia tai kierrätettyjä materiaaleja. Isorättyät kulkevat taideprojektiensa mukana ja ovat asuneet ja työskennelleet muun muassa Meksikossa, Saksassa, Japanissa ja Yhdysvalloissa. Pekka ja Teija Isorättyä ovat suunnitelleet Torniossa sijaitsevan teräsveistoksen Särkynyt lyhty sekä Kakslauttanen Arctic Resortissa rakenteilla olevan planetaarioravintolan.

Kuva: Santeri Happonen

Timo Jokela (s. 1956) on ympäristö- ja yhteisötaiteilija, jonka materiaaleja ovat lumi, jää, puu ja muut luonnon materiaalit. Jokela tekee paikkasidonnaista taidetta, jonka aiheisiin paikalliset tarinat sekä arktisten alkuperäisväestöjen ja -kansojen suhteet usein kuuluvat. Jokelan teokset ovat monitasoisia puheenvuoroja paikallisuuden ja taiteen kohdatessa. Jokela on työskennellyt ympäristötaiteilijana eri puolilla maailmaa. Pohjois-Kalotin alueelle Jokela hän tehnyt muutamia pysyviä ympäristötaideteoksia. Jokela toimii kuvataidekasvatuksen professorina Lapin yliopiston taiteiden tiedekunnassa ja johtaa kansainvälistä Arktisen yliopiston verkostoa Arctic Sustainable Arts and Design. Jokela on kotoisin Kittilän Könkäältä, ja hän asuu Rovaniemellä.

Kaija Kiuru (s. 1959) on koulutukseltaan kuvanveistäjä ja on taiteellisen työnsä ohella opiskellut myös ympäristönsuojelua, ympäristökasvatusta ja taidehistoriaa. Kiurun teokset ovat installaatioita, valokuvia, veistoksia ja ympäristötaidetta. Teosten aiheet liittyvät usein luontoon. Hänen julkisia teoksiaan ovat muun muassa maisemointityöt Pallas-Ylläsjärven kansallispuistossa ja julkisivuteos Kuivasrannan päiväkodissa Oulussa. Viime vuosina hän on teoksillaan ottanut kantaa kotikunnassaan Sodankylässä sijaitsevan Viiankiaavan luonnonsuojelualueen puolesta. Alueen koskemattomuutta uhkaa kaivostoiminta.

Kuva: Kaija Kiuru (Mielenosoitus-sarjasta, 2014)

Kuva: Mona Nordaas

Kuvanveistäjä **Essi Korva** (s. 1985) vangitsee teoksiinsa tunteita. Hän käsittelee taiteessaan usein pelkoja, lapsuutta, yksinäisyyttä ja tyhjyyden kokemusta. Hän työskentelee useilla materiaaleilla käyttäen muun muassa puuta, sementtiä, kipsiä, hiuksia ja savea. Korva on osallistunut lukuisiin veisto- ja ympäristötaitetapahtumiin eri puolilla maailmaa. Hän on tehnyt useita tilausteoksia muun muassa Kakslauttanen Arctic Resort -yritykseen. Korva on kotoisin Pellosta. Hän asuu Sammalvaaran kylässä Kolarissa ja ylläpitää talossaan myös taiteilijaresidenssiä.

Kuva: Antti Stöckell
(Teoksesta *Puunhalaaja*)

Ympäristötaiteilija **Antti Stöckell** (s. 1973) työskentelee lumella, jäällä ja muilla luonnonmateriaaleilla sekä tekee installaatiotaiteita. Hänen taiteensa perustuu retkeilyyn ja luontokokemuksiin. Teokset ovat yleensä hetkellisiä tai väliaikaisia jääden elämään valokuva- ja videodokumentoinneissa sekä blogissa (<https://rakotuli.wordpress.com>). Stöckell työskentelee yliopisto-opettajana Lapin yliopistossa opettaen muun muassa ympäristö- ja yhteisötaidetta.

Kuvanveistäjä **Teuvo Tuomivaara** (s. 1943) ammentaa innoituksensa Lapin luonnosta ja ihmisen selviytymisestä arktisista olosuhteista. Tunturi- ja vaaramaisemien muoto pelkistyy hänen teoksissaan omakohtaiseen muotoon. Tuomivaaran materiaaleja ovat puu, betoni ja pronssi. Ympäristötaiteessaan hän käyttää myös kiveä, lunta, jäätä ja tulta. Tuomivaara on työskennellyt myös kaupunki- ja taajamaveistoshankkeissa. Hän on osallistunut lukuisiin näyttelyihin ja kuvanveistotapahtumiin sekä Suomessa että ulkomailla. Hän asuu ja työskentelee Posiolla.

Kuva: Sampo Linkoneva

Tilallisen julkisen taiteen tekijöitä

Kuva: Oddleiv Apneseth

Tuomas Korkalo (s. 1978) on kuvataiteilija, joka asuu ja työskentelee Rovaniemellä. Hän käyttää taiteessaan monia medioita piirtämisestä ja maalauksesta installaatioihin ja ympäristötaiteen menetelmiin. Hän on osallistunut yksityis- ja ryhmänäyttelyihin Suomessa ja ulkomailla vuodesta 2000 alkaen. Ympäristötaiteen alalla hän toimii taiteilijatyöryhmässä, joka tuottaa ja kuratoi Oranki Art ympäristötaidetapahtuman. Korkalo tuntee laajalaisesti kansainvälisiä ympäristötaiteilijoita. Hänen työkokemuksensa antaa hyvät edellytykset julkisen taiteen hankkeisiin ja esimerkiksi taiteilijakonsultin työkuvaan.

Kuva: Tommi Miettunen

Sauli Miettunen (s. 1961) on kuvanveistäjä ja taidemaalari. Veistoksissaan Miettunen käyttää materiaaleina muun muassa puuta, metalleja, betonia, kiviä, lasikuitua, muovia ja höyheniä. Miettunen on tehnyt ympäristötaidetta muun muassa Oranki Art-tapahtumassa. Hän on tehnyt myös useita julkisten tilan taideteoksia. 2010-luvulla Miettunen on keskittynyt taidemaalaukseen.

Outi Pieski (s. 1973) asuu ja työskentelee osa-aikaisesti Utsjoella ja Helsingissä. Hän on saamelaistaiteilija, jonka tuotanto sisältää maalaus- ja installaatiotaidetta ja julkisia teoksia. Hän käyttää usein materiaalinaan saamelaiskulttuuriin kuuluvia esineitä ja asusteita, kuten huiveja. Teosten aiheet liittyvät saamelaiskulttuuriin, kulttuuriperintöön ja pohjoiseen luontoon.

Kuva: Katja Haarla

Kuva: Kaisa Siren

Kuvataiteilija **Paula Suominen** (s. 1958) on kiinnostunut taiteellisessa ilmaisussaan luonnon valosta, väristä, vaikutelmista ja tunnelmista. Hänen työskentelynsä lähtökohtia ovat usein luonnon orgaaniset muodot ja elämän uusiutuminen. Suominen on työskennellyt myös taajama- ja tieympäristöjen suunnitteluprojekteissa. Vuosina 2007–2010 hän toimi Keramiikkabulevardin yleissuunnittelijana Posiolla. 2010-luvulla hän on tehnyt maalaustaiteensa ohella julkisia teoksia, seinämuraaleja ja yhteisötaidetta muun muassa mosaiikkiteknikalla.

Yhteisötaiteilijoita ja sosiaalisesti sitoutuneen taiteen tekijöitä

Kuva: Maria Huhmarniemi

Katarina Angeria on esitys- ja yhteisötaiteilija, opettaja ja luontaisterapeutti. Hän käyttää ilmaisussaan monialaisia menetelmiä liikeimprovisaatiosta runouteen, lauluun ja klovneriaan. Käsityön taitajana ja käsityöperinteiden elvyttäjänä hän puvustaa itse esityksiään ja yhdistää kädentaitoja performatiivisiin ja yhteisöllisiin tuotteisiin. Angerialla on kokemusta myös tuottajana, projektivastaavana sekä opettajana esitystaiteen, psykologian ja elämäntieteiden ohjaamisesta eri-ikäisille ihmisille. Viime vuosina Angeria on työskennellyt erityisesti Muonio-Torniojoen varrella Muoniosta ja Ruotsin Muodoslompolosta käsin. Ympäristötaiteen alalla hän on tullut tunnetuksi muun muassa Jokainen-taidevaellusperformanssista vuonna 2010.

Jouko Alapartanen (s. 1970) on Rovaniemellä asuva ja työskentelevä taiteilija. Hän on valmistunut kuvataiteilijaksi Tornion taidekoulusta ja opiskellut sen jälkeen Kotkan Repin-instituutissa klassista kuvataidetta. Alapartanen tekee lähinnä piirustus- ja maalaustaidetta näyttelyteoksina ja julkisena taiteena. Hän toteuttaa myös yhteisöllisiä piirustustapahtumia. Hän on kiinnostunut yhteistyöstä matkailuyrittäjien kanssa muun muassa maisemamaalaustyöpajojen ohjaajana.

Kuva: Matti Meiskanen

Kuva: Venni Ahlberg

Kuva: Minna Saastamoinen, yksityiskohta Mirja Hiltusen valokuvainstallatiosta *Kävelykerroksia* 1997-2017.

Venni Ahlberg (s. 1991) on Rovaniemellä asuva valokuva- ja installaatiotaiteilija. Hän on toteuttanut erilaisia valokuvauksen työpajoja ja rakentanut huoneen kokoisia camera obscura ita julkisiin tiloihin ja tapahtumiin. Hänen teoksensa käsittelevät ihmisen ja ympäristön vuorovaikutusta tarkastelemalla näkyvää maailmaa esimerkiksi ylösalaisin seinälle heijastuneena. Teokset osallistavat katsojan pohtimaan ympäristöään toisesta näkökulmasta. Ahlberg viihtelee taiteen maisteriopintoja Lapin yliopistossa.

Yhteisötaiteilija **Mirja Hiltunen** (s. 1961) on kehittänyt 1990-luvulta alkaen vuorovaikutteisia ja yhteisöä mukaan kutsuvia taidetoimintoja, joissa taiteilijuus on jaettava. Hän on työskennellyt Lapin kylissä, kuten Pyhätunturilla, Utsjoella ja Kittilän könkäällä. Taidetoiminnan kautta yhteisöt nostavat esiin ympäristöjen ja yhteisöjen erityispiirteitä ja vahvuuksia. Näissä taideprojekteissa lapset ja ikäihmiset sekä taiteilijat ja taiteen harrastajat voivat kohdata, jakaa osaamistaan sekä tuoda esille itselleen ja ympäristölleen merkityksellisiä asioita. Hiltunen tekee myös installaatiotaiteita ja on osallistunut useisiin yhteisnäyttelyihin Suomessa ja ulkomailla. Hiltunen asuu Rovaniemellä ja työskentelee Lapin yliopistossa kuvataidekasvatuksen professorina.

Kuva: Marja Ylioinas

Elina Härkönen (s. 1979) on yhteisö- ja installaatiotaiteilija, joka työskentelee pohjoisten kyläyhteisöissä, kuten Tornionjokilaaksoissa ja Enontekiön alueella. Hän on ohjannut taideprojekteja, joissa Lapin yliopiston kansainväliset opiskelijat ja pohjoisten kylien yhteisöt ovat yhdessä tehneet paikkasidonnaisia teoksia. Härkönen taiteellisen työskentelyn menetelmät keskittyvät perinteisiin käsityömenetelmiin ja materiaaleihin, kuten neulontaan ja lankojen värjäykseen. Härkönen asuu Rovaniemellä ja työskentelee yliopistonlehtorina Lapin yliopistossa.

Kuva: Ninni Korkalo

Ninni Korkalo (s. 1982) on video- ja mediataiteilija ja sosiaalisesti sitoutuneen taiteen tekijä. Hän käsittelen teoksissaan kulttuurienvälisyyttä, sukupuoliä ja sukupolvia ylittäviä ja yhdistäviä teemoja. Korkalon työtavat ovat video, valokuvaus, interventiot, performanssi ja tapahtumat. Hän on työskennellyt muun muassa maahanmuuttajataustaisten ryhmien ja nuorten kanssa sekä yhteisötaiteilijana hoitolaitoksissa. Taiteessaan hän käyttää monia eri menetelmiä. Hän työskentelee myös tuottajana ja kuraattorina. Taiteilijan työn ohella hänellä on valmiuksia taidehankkeiden johtamiseen.

Toimittajat

Timo Jokela työskentelee Lapin yliopiston taiteiden tiedekunnassa professorina kuvataidekasvatuksen ja soveltavan kuvataiteen aloilla. Jokela on toiminut tiedekunnan dekaanina vuosina 2009-2017 ja Arktisen yliopiston Arctic Sustainable Art and Design -verkoston johtajana vuodesta 2011 alkaen. Hän on johtanut useita alueellisia, kansallisia ja kansainvälisiä soveltavan taiteen ja kuvataidepedagogiikan kehittämissankkeita, joista hän on julkaissut kotimaisia ja kansainvälisiä tutkimusartikkeleja ja toimittanut kirjoja, jotka käsittelevät mm. talvitaidetta, ympäristö- ja yhteisötaidetta, soveltavaa taidetta, arktista taidetta ja muotoilua sekä laaja-alaista kuvataidekasvatusta. Jokela toimii aktiivisesti ympäristötaiteilijana ja hänen teoksiaan on ollut esillä Pohjoismaiden lisäksi Skotlannissa, Venäjällä ja Japanissa. YMA-hankkeessa Jokela on toiminut vastuullisena johtajana ja osallistunut kehittämiskohteiden suunnitteluun, toimintamallien kehittämiseen, julkaisun kirjoittamiseen ja toimittamiseen.

Maria Huhmarniemi työskentelee Lapin yliopiston taiteiden tiedekunnassa lehtorina kuvataidekasvatuksen ja soveltavan kuvataiteen alalla sekä erilaisissa taiteen, pedagogiikan ja aluekehityksen hankkeissa. Hän on väitellyt taiteen tohtoriksi aiheenaan nykytaiteilijan osallistuminen ympäristökonflikteja käsitteleviin yhteiskunnallisiin keskusteluihin. Huhmarniemi on julkaissut tutkimusartikkeleja ja toimittanut talvitaidetta, yhteisötaidetta, soveltavaa taidetta ja kuvataidekasvatusta käsitteleviä teoksia. YMA-hankkeessa Huhmarniemi on osallistunut hankesuunnitteluun, julkaisun kirjoittamiseen ja toimittamiseen, toimintamallien kehittämiseen sekä Taiteen paikannin-palvelun kehittämiseen.

Christa Haataja tekee soveltavaan kuvataiteeseen liittyvää väitöskirjatutkimusta Lapin yliopiston taiteiden tiedekuntaan. Hän on taustaltaan taideteollinen muotoilija ja käsityöryrittäjä. Hänellä on myös tutkinto matkailualalta ja kokemusta erilaisista töistä matkailun parissa. Haataja on toiminut YMA-hankkeen projektipäällikkönä vuosina 2016–2018.

Tenka Issakainen on väitellyt folkloristiikan alalta Turun yliopistosta ja opiskellut tekstiilialaa Lapin yliopistossa. Hän toimii Lapin taiteilijaseuran galleristina tehden töitä myös YMA-hankkeen parissa sekä Lapin Kansan esittävien taiteiden kriitikkona. Issakainen on toiminut valtion taidehallinnon asiantuntijana Lapin taidetoimikunnassa ja valtion esittävien taiteiden toimikunnassa; kuvataiteilijana hänen teoksiaan on ollut esillä useissa yksityisnäyttelyissä Suomessa sekä yhteisnäyttelyissä myös ulkomailla.